Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·-

Slovenski dom

Štev. 28. V Ljubljani, sobota 5. februarja 1938. Leto III.

Narodni socializem zmagal nad nemško vojsko

Hitler je z brezobzirnimi ukrepi spremenil ustroj svoje vlade in izvedel preosnovo v opozicionalni vojski

Berlin, 5. febr. o. Spremembe v nemški vladi in vojski, ki so jih razglasili sinoči, so razčistile spor med narodno socialistično stranko in nemško vojsko. Ta spor se je tako globoko zajedel, da so po odstopu vojnega ministra Blomberga in nenadnemu, begu podobnemu odhodu v tujino, pričakovali, da bo Hitler rešil spor z naglim obračunom, podobnim krvavemu čiščenju v juniju leta 1934. S tem državnim udarom, kar te spremembe v resnici tudi so, je Hitler združil vso oblast nad stranko in nad vojsko v svoji roki. S tem je hitlerjevska stranka dobila odločilni vpliv in odločanje tudi v vojski.

Nemška vojska je bila edina sila v narodno socialistični državni, ki je ohranila svojo samostojnost, in ki je pogosto tudi nasprotovala prehudim narodno-socialističnim gospodarskim in zunanjepolitičnim novotarijam. Zaradi tega so se okrog nje, zlasti okrog bivšega vojnega ministra Blomberga in generala Fritscha začeli zbirati vsi vplivnejši krogi, ki niso odobravali nagle in nevarne zunanje politike, verskega ter kulturnega boja in skrajnega antisemitizma. Vojska bi potemtakem postala močna opora opozicije, ki bi zaradi zunanje in notranjepolitičnega pomena armada lahko izjavila na vodstvo države pritisk. Zato so strankarski voditelji že dolgo silili Hitlerja, naj izvede odločilno dejanje v vojski in jo podredi narodno-socialističnemu državnemu redu.

Drugi razlog za te spremembe pa je bilo uresničenje štiriletnega gospodarskega načrta, kakor si ga je zamislil gospodarski diktator Göring, kateremu je vojska nasprotovala.

Včerajšne spremembe pomenijo praveati udar v Nemčiji in zadnjo stopnjo do popolne hitlerizacije vseh nemških sil in življenja.

Hitlerjev razglas

Berlin, 5. februarja. AA. (DNB) Vodja rajha in državni kancler Hitler je objavil sledeči sklep o vrhovnem poveljstvu nad vso oboroženo silo:

Odslej bom sam osebno in neposredno vršil oblast vrhovnega poveljnika celokupne nemške oborožene moči. Pristojnost dosedanjega splošnega oddelka vojnega ministrstva se prenaša na štab tega vrhovnega poveljstva. Dosedanji načelnik splošnega oddelka vojnega ministrstva postane načelnik štaba vrhovnega poveljstva. Po rangu bo enak ministrom nemške vlade. Vrhovno poveljstvo oborožene sile bo obenem opravljalo tudi vse posle vojnega ministrstva. Vse dolžnosti, ki jih je sedaj opravljal vojni minister, bo odslej vršil načelnik štaba vrhovnega poveljstva in sicer v dobi miru po mojih navodilih, in tako pripravljal državno obrambo v vseh njenih področjih in na vseh poljih.

Odslovitev poveljnikov

Berlin, 5. februarja. AA. (DNB) Vodja rajha državni kancler Hitler je poslal maršalu v. Blombergu ob njegovem odhodu iz vojnega ministrstva in z vrhovnega poveljstva naslednje pismo:

Ko smo v letu 1936 vzpostavili popolno neodvisnost Nemčije v vojaškem in zemeljskem pogledu, ste me večkrat zaprosili, da naj vas razrešim dosedanjih dolžnosti posebno iz zdravstvenih ozirov, ker zahteva od vas preveč truda. Ker se je sedaj končalo pet let dela obnove nemškega naroda in njegove oborožene sile, sem sklenil, da sprejmem prošnjo, ki ste mi jo vložili. Želim vam, da bi se na dopustu odpočili, ker imate do počitka bolj pravico ko kdo drugi. Gospod maršal! Pred menoj ste 30. januarja 1933 kot prvi častnik nove Nemčije položili prisego zvestobe narodno-socialistični upravi. Pet let ste se zvesto in neomajno držali te prisege, in v tem času izvršili edinstveno preureditev nemškega naroda. Izrekam vam za to svojo najtoplejšo zahvalo.

Generalu baronu v. Fritschu, ki odhaja s položaja vrhovnega poveljnika kopne vojske je poslal naslednje pismo:

Zaradi slabega zdravja ste bili prisiljeni zaprositi me, da naj vas razrešim dosedanje službe. Ker vaše nedavno bivanje na jugu ni v pričakovani meri popravilo vašega zdravja, sem sklenil, da ugodim vaši prošnji. Ob vašem odhodu iz aktivne vojne službe izrekam svojo popolno hvaležnost za vaše izredno delo za obnovo naše vojske in za njeno okrepitev v času od marca 1935 do februarja 1938. Zgodovina tega časa bo vezana na vaše ime.

Ribbentrop novi zunanji minister

Berlin, 5. febr. AA. (DNB) Vodja rajha Hitler je za zunanjega ministra imenoval v. Ribbentropa, dosedanjega nemškega velepostanika v Londonu.

Odpoklical je veleposlanike v Rimu, Tokiu in na Dunaju, to je v. Hassela, v. Papena in v. Diksena ter jih postavil na razpoloženje.

Armadnega generala Göringa je imenoval za feldmaršala.

Ustanovitev tajnega sveta

Berlin, 5. febr. AA. (DNB) Vodja rajhna državni kancler Hitler je podpisal naslednji ukaz o ustanovitvi tajnega kabinetnega sveta:

Kot sebi prideljeno posvetovalno telo za vodstvo zunanje politike ustanavljam tajni kabinetni svet. Za predsednika tega tajnega kabinetnega sveta imenujem ministra rajha barona v. Neuratha. Za člane novega tajnega kabinetnega šefa imenujem naslednje:

ministra zunanjih zadev Joahima v. Ribbentropa, pruskega ministrskega predsednika in letalskega ministra in glavnega poveljnika vsega vojnega letalstva generalfeldmaršala Hermana Göringa, namestnika vodje rajha in ministra Rudolfa Hessa, ministra za propagando Josefa Göbbelsa, ministra in načelnika državne kanclerske pisarne dr. Hansa Heinricha Lammersa, glavnega poveljnika kopne vojske in armadnega generala Walterja v. Brauschitza, glavnega poveljnika vojne mornarice generaladmirala in častnega doktorja Ericha Raederja, načelnika štaba vrhovnega poveljstva oborožene sile topniškega gen. Wilhelma Keitzela, kot delovodja tega tajnega sveta bo nastopal načelnik državnega kanclerstva.

Upokojitve in spremembe v vojski

Berlin, 5. feb. o. Vrhovno poveljstvo nad vsemi nemškimi bojnimi silami je prevzel kancler Hitler sam, ker ni bilo mogoče za zdaj dobiti primernega človeka. Domnevajo pa, da bo to mesto v kratkem pustil in da bo za vrhovnega poveljnika prišel novi feldmaršal Goering, ki bo nadzoroval potemtakem nemško gospodarstvo in nemško vojsko. Hkrati s spremembami v vojnem ministrstvu je Hitler spremenil organizacijo nemške vojske in izvedel obširne osebne spremembe. General von Reichenau je imenovan za načelnika četrte armadne skupine, ki bo obsegala vse motorizirane enote. Za načelnika druge armadne skupine so imenovali generala Litza. Upokojenih je sedem armadnih in sedem letalskih generalov. Ustanavlja se 14. armadni zbor pod poveljstvom generala von Wietersheima.

Novi odloki prinašajo preosnovo letalske vojske in ustanavljajo mesto vrhovnega načelnika za zračno obrambo, dalje mesto vrhovnega nadzornika za letalstvo in mesto ministrskega načelnika za letalstvo. Letalska vojska bo razdeljena na tri skupine, katerih središča bodo v Berlinu, Münchenu in Braunschweigu.

Gospodarske spremembe

Prav tako pomembne nove odloke kakor za vojsko, je Hitler izdal za gospodarstvo. Gospodarsko ministrstvo bo odslej imelo več glavnih oddelkov: osrednjega, ki ga vodi član upravnega odbora Državne banke Brinkmann, oddelek za posebne gospodarske naloge, oddelek za industrijo vojnega materiala, ki ga vodi letalski general Loeb, oddelek za rudnike in električno industrijo, ki ga vodi svetnik Schmer, oddelek za gospodarsko organizacijo, oddelek za trgovino in obrt, oddelek za denarstvo in kredite, ki ga vodi dr. Lange. Oddelek za zunanjo trgovino in devize je dobil major Jagwitz. S tem je gospodarsko ministrstvo preurejeno docela po zamisli generala Goeringa.

„Skrivnostne" podmornice in „skrivnostna" letala na delu v Španiji:

Drugi angleški parnik - potopljen

London, 5. febr. V Londonu so snoči objavili, da je admiraliteta prejela uradno poročilo o tem, da je bil potopljen angleški parnik »Alphira« pred Barcelono. Poročilo rdeče španske vlade pravi, da so mornarji jasno opazili nacionalistične znake na obeh letalih, ki da sta prileteli iz smeri Palme na Mallorci. Poročilo angleškega mornariškega poveljstva pa pravi, da ni še nobenih podatkov o tem, katera letala so napadla parnik.

V nacionalistični Španiji so zelo razburjeni zaradi obdolžitve barcelonske vlade, češ da so nacionalisti potopili angleški parnik. Nacionalisti se čudijo, da so tako hitro po tej nesreči bili na mestu vladni reševalni čolni, ki so pobrali mornarje in mednarodnega opazovalca s potapljajočega se parnika in da je vladna radijska postaja, kakor pri potopu parnika »Endymiana« tudi zdaj že nekaj minut po napadu oddala obširno poročilo in obdolžila nacionaliste.

Sovietske podmornice

Pariz, 5. febr. AA. V zvezi s potopitvijo angleških parnikov poroča »Jour«, da so 24. januarja v Maconu opazili šest ruskih podmornic, te podmornice so se pojavile tri dni pozneje v bližini Taragone, 30. januarja pa v Valenciji. Mogoče je, meni list, da so rdeči v Španiji in njihovi ruski prijatelji že v juliju 1936 računali s tem, da bo torpediranje »Endymiona« lahko izzvalo novo krizo v Evropi. »Action Francaise« pa objavlja vest iz Londona, da je angleška admiraliteta v zadnjem času prejela poročilo, da se je na Sredozemskem morju pojavilo nekaj ruskih podmornic. Španski nacionalisti, meni list, pač niso imeli nikakega interesa, da bi tvegali spor med Veliko Britanijo, zaradi neznatne količine premoga, ki ga je prevažala angleška ladja v Valencijo.

Bombe na Madrid

Madrid, 4. februarja. AA. (Havas.) Okoli 30 granat velikega kalibra je padlo v središče mesta. Bombardiranje se je začelo nekako ob 16 popoldne in je trajalo eno uro. Ena granata je zadela poslopje francoskega veleposlaništva, prebila streho in dvoje nadstropij in padla v dvorano v prvem nadstropju, kjer pa ni eksplodirala. Škoda je velika. Število žrtev tega bombardiranja še ni znano.

Včerajšnje poročilo nacionalističnega poveljstva poudarja, da je v odseku Torejmoza sovražnik v zadnjih štirih dneh štirikrat napadel, da bi vzel izgubljene postojanke. Bil pa je odbit in so nacionalistične čete prešle v protinapad. Sovražnik je imel velike izgube in smo mu zaplenili tri tanke. Sovražni napadi na teruelski fronti so biti tudi krvavo odbiti.

GPU na lovu za sovjetskimi diplomati

Dunaj, 5. febr. o. Bivši sovjetski poslanik v Bukarešti Ostrovski, ki so ga pred mesecem dni poklicali v Moskvo na odgovor, zakaj ni znal preprečiti spremembe političnega reda v Romuniji, je nenadno in na skrivnem odpotoval z Dunaja, kjer se je mudil deset dni. Na Dunaju je dobil več brzojavnih pozivov iz Moskve, naj se takoj vrne v Rusijo. Predvčerajšnim pa so iz Prage prišli na Dunaj trije sovjetski diplomatski kurirji, o katerih so prijatelji na dunajskem sovjetskem poslaništvu Ostrovskemu sporočili, da so v resnici **agenti sovjetske skrivne policije, ki imajo nalogo Ostrovskega živega ali mrtvega spraviti v sovjetske roke.** Zaradi tega je Ostrovski takoj odpotoval z Dunaja. Mislijo, da je pobegnil v Švico, ali nazaj na Balkan. Sovjetska skrivna policija je zaradi vse večjega števila diplomatov, ki se ne marajo vrniti v Rusijo, ustanovila posebne urade za nadzorstvo in lov za takimi diplomati. Glavna podružnica rdeče policije te vrste je v Pragi, poseben urad pa so ustanovili tudi v Zürichu. Ostrovskemu in drugim se bo težko izmuzniti se boljševiškim mrežam in agentom, ki jih bodo ali ubili ali polovili.

Potrjenje madžarsko-poljskega prijateljstva:

Namestnik Horthy na Poljskem

Budimpešta, 5. febr. Madžarski kraljevi namestnik admiral Horthy je odpotoval nocoj iz Budimpešte v Varšavo, na tem potovanju ga spremljata njegov sin Štefan Horthy in zunanji minister Kanya. Vsi madžarski listi so objavili obširna poročila o posebnih pripravah za ta uradni obisk madžarskega guvernerja v prijateljski Poljski.

Varšava, 5. februarja. AA. (Pat.) V Varšavi so sestavili poseben odbor, ki bo organiziral slovesen sprejem regenta Horthyja. Pri tem odboru so med drugimi kardinal krakovski, zastopniki vojske s poveljnikom Varšave generalom Trojanovskim na čelu, rektorji vseh višjih šol in predsednik zveze bivših bojevnikov general Gorecki.

Predsednik republike Moscicki se je sinoči pripeljal v Krakov.

Sovjetski poslanik v Tokiu, ki so ga te dni poklicali v Moskvo, se ne bo več vrnil na svoje službeno mesto.

Nevmešavanje v številkah:

Francija je prodala rdeči Španiji 540 letal

Pariz, 5. febr. o. Pri zadnjih razgovorih v francoski poslanski zbornici je bivši letalski minister Cot izjavil, da ni francoska vlada poslala španskim komunistom nobenih letal in nobenega vojnega materiala, razen nekaj avionov takoj ob izbruhu državljanske vojne. Na ministrova izvajanja sta poslanec Vignancourt in senator Armbruster na sejah objavila uradne podatke o pomoči, ki jo je francoska levičarska vlada do zdaj poslala španski ljudski fronti.

Po teh podatkih je francosko letalsko ministrstvo prodalo valencijski vladi od začetka državljanske vojne do zdaj **540 bojnih letal, med njimi nekatera najnovejše vrste, kakršnih nima niti francosko vojaško letalstvo.** O vseh teh prodajah je sklepala Blumova vlada na svojih sejah. Ti podatki so točni, saj je senator Armbruster dobil v svoje roke dopisovanje med valencijskim vojnim ministrom Prietom in polkovnikom Ortizom, ki prebiva v Parizu kot agent svoje vlade za nakupovanje orožja. Iz teh pisem je razvidno natančno število letal vseh vrst, ki jih je rdeča vlada kupila od francoskega letalskega ministrstva. Navedene so vse cene in način, kako naj nakupljena letala in vojni material spravi Ortiz v Španijo. Strelivo in orožje sta, kakor izvira iz teh pisem, nakupovala za Španijo sovjetsko in mehikansko poslanstvo.

Zaradi teh odkritij je francoski opozicionalni tisk začel veliko gonjo proti bivšemu letalskemu ministru. Skupina opozicijskih poslancev je poslala predsedniku vlade Chautempsu zahtevo, da je treba Cota postaviti pred sodišče zaradi veleizdaje, kjer je v sedanjem nevarnem času, kljub slovesnim izjavam vlade o nevmešavanju, prodajal letala in vojni material v tujino, in s tem močno oslabil francosko letalstvo in državno obrambo.

Pariz, 5. febr. AA. »Action Française« poroča o novih dobavah orožja in vojaških potrebščin iz Francije v Katalonijo. Po večini so te potrebščine prišle iz Rusije s trgovskimi ladjami. List konkretno poroča, da se je v luki Turcarolu doslej izkrcalo 300 vagonov vojnih potrebščin, ki so jih z ladjami pripeljali iz Bordeauxa in Toulousa.

Vesti 5. februarja

Anglija postaja država tretje vrste, tako je dejal protestantovski škof iz mesta Elya v govoru, v katerem je obravnaval nazadovanje števila rojstev v Angliji, ki postaja vsebolj pereče za državo.

37 komunistov je obsodilo romunska sodišče za varstvo države v Kišinevu, ker so pred dvema letoma priredili kongres svoje stranke v Besarabiji.

Italijansko letalsko ministrstvo se je brzojavno zahvalilo francoski letalski družbi Air France in nemški Lufthansi za pomoč pri nesreči italijanskega letalca Stoppanija.

Nevesta albanskega kralja bo prestopila najbrž v mohamedansko vero in se poročila po mohamedanskem obredu.

Francoski državni svet je razveljavil dva odloka bivšega socialističnega notranjega ministra Dormoya, češ da je z njima prekoračil svoje oblastno področje. Odloka sta prepovedovala javna zborovanja desničarskih strank.

Svetovni šahovski mojster Aljehin je prišel v Trst, odkoder bo odpotoval v Južno Ameriko. S tržaškimi šahisti je včeraj igral simultanko.

18 tujih listov je bilo včeraj zaplenjenih v Nemčiji zaradi poročil o sporu med nemško vojsko in narodno socialistično stranko.

Judovsko molilnico so napadli med službo božjo avstrijski narodni socialisti na Dunaju. Skušali so zanetiti tudi požar, ki so ga pa Judje pogasili. Policija je več napadalcev prijela.

Naša kraljica Marija je bila na obisku pri angleški kraljici Materi in ostala pri njej na kosilu. Kosila sta se udeležila tudi Jurij VI. in kraljica Elizabeta.

Sestavo nevtralne vlade za volitve v Egiptu zahtevajo vafdistične stranke, ki jo je po diktaturi stremeči kralj vrgel z oblasti. Kljub njenim prizadevanjem pa bo volitve izvedla sedanja vlada.

Velik padec vrednotnic so zaznamovali spet na newyorški borzi. To je nova špekulacija milijonarskih krogov proti Rooseveltovi vladi, ki hoče uvesti strožje nadzorstvo nad dobički nekaterih velikih industrijskih družb.

O uspehih svoje poti po inozemstvu je romunski zunanji minister Micescu poročal kralju in vladi.

Spomenik francosko-češkemu prijateljstvu bodo odkrili pri mestu Darneyu v Vogezih. Vlada je za spomenik določila 500.000 frankov podpore.

Telefonski brezžični promet med našo državo in italijanskimi velikimi parniki »Giulio Cesare«, »Conte di Savoia«, »Conte Rosso« in »Conte Verde« se bo začel s 1. marcem. Triminutni razgovor s pripravo bo veljal 600 dinarjev.

Kandidat ameriške delavske stranke za predsedniške volitve leta 1940 bo voditelj strokovnih organizacij John Lewis, druge stranke kandidatov še niso določile.

Velike količine streliva, letal in bencina so v zadnjih tednih Amerikanci prepeljali na Havajske otoke.

Razprava proti sovjetskim vohunom v švedski industriji je vzbudila silovito ogorčenje. Švedski listi napadajo sovjetsko poslanko Kolontajevo, da je vohunstvo organizirala ona, ker so vsi prijeti delavci prejemali veliko denarja od sovjetskega poslaništva v Stockholmu.

Kanada bo sama odločila o tem, ali se v vojni pridruži Angliji ali ostane nevtralna. Tak zakon bo sprejela poslanska zbornica.

Davčne ugodnosti za tuj kapital je sklenila dati italijanska vlada in utemeljuje svoj sklep s tem, da je treba tujemu denarstvu odpreti vrata, da se bo z njim poživilo italijansko gospodarsko življenje.

Ruski ledolomilec »Taimir« je odplul iz pristanišča Murmans ob severnem ledenem morju na pomoč znanstveniku Papaninu in tovarišem, katerim se je razbila ledena plošča na več delov tako, da so izgubili večino živeža. Morski tok jih žene zdaj vedno bolj proti jugu. Poslali bodo na iskanje še ledolomilec »Jamah« s prof. Schmidtom.

Hud prepir v francoski poslanski zbornici je bil včeraj, ko so opozicijski poslanci stavili vladi vprašanja, kako opravičuje dejstvo, da so orožniki v vasi La Fleche pri rubežni na neki kmetiji zažgali hišo, izgnali iz nje s solznimi bombami tri ljudi, ki so se zaprli vanjo in dva od njih ustrelili. Govorniki so očitali ljudski fronti, da delavstvu daje vse pravice, kmete pa z davčnim vijakom izmozgava do zadnje kaplje krvi.

Bolgarska vlada je prepovedala dva tednika, ki sta bila komunistično usmerjena.

Cenzuro filmov in gledaliških iger je s posebnim zakonom uvedla albanska vlada.

Za vrhovnega voditelja sovjetskega civilnega letalstva so imenovali Moholova, dosedanjega voditelja Tkačeva so zaprli, a nihče ne ve zakaj.

Arabijo bo v kratkem obiskal brat angleške kraljice matere, vojvoda Athlonski. To bo prvi tak angleški obisk v Arabiji.

400-letnico bo praznoval eden največjih italijanskih in evropskih bančnih zavodov »Banca di Napoli« letos. Za 400-letnico bodo v Napoliju zgradili ogromno otroško zavetišče in zavod za strokovno šolanje sirot.

Predlog za podržavljenje angleških rudnikov, ki ga je v zbornici stavila delavska stranka, je bil z majhno večino glasov odklonjen.

Zakon o gradnji poceni delavskih stanovanj je podpisal ameriški predsednik Roosevelt.

Zrtve rdečih peklenskih strojev

Sofija, 5. febr. AA. Žena ravnatelja ruskega begunskega lista »Glas Rusije«, Tamara Solonjevič, ki je dobila pri atentatu hude poškodbe, je preminula snoči v bolnišnici. Ponoči in včeraj je policija aretirala v zvezi s tem atentatom več oseb. Imen aretiranih oseb pa zaradi periskave še ne pove. Pred policijo je Solonjevič izjavil, da mu je že v Parizu neznana oseba grozila po telefonu, da ga bo ubila, če ne neha s svojo protikomunistično akcijo. Policija odklanja misel, da bi bil peklenski stroj prišel iz tujine. Vsa bolgarska javnost čaka nestrpno na izid preiskave, ki jo vodi policija z veliko odločnostjo, da pojasni tajnost včerajšnjega atentata.

Notranjska v luči sodne statistike

Ljubljana, 5. februarja.

Splošni statistični pregled, ki ga letno sestavlja apelacijsko sodišče v Ljubljani o raznih poslih okrožnih in okrajnih sodišč v Sloveniji, nam kaže prav poučno, tudi za gospodarske prilike naših krajev zanimivo sliko. Nanizane so same suhoparne številke, ki pa zgovorno govore o položaju posameznih naših predelov. Žalostne so številke v kriminalnem pogledu. Lani je bilo v Ljubljani, Mariboru ,Celju in v Novem mestu sestavljenih pri okrožnih sodiščih 2608 obtožnic zaradi raznih zločinov zoper človeško telo in tujo lastnino, pa tudi več obtožnic zaradi političnih deliktov po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Ti zločini se od leta do leta množe. Navajamo samo, da je bilo l. 1936 dvignjenih 2396 obtožnic, v letu 1935 pa 2442. Že ta pregled za zadnja leta kaže, da nam nudi kriminalna statistika prav žalostno sliko. Lani je bilo novih kazenskih zadev 4788 pri vseh okrožnih sodiščih, predlanskim pa 4546.

Prav zanimiv je pregled o kazenskih preiskavah pri posameznih okrajnih sodiščih. Rekord je dosegel Ptuj, ki je lani zaznamenoval 417 kazenskih preiskav zaradi raznih deliktov.

In Notranjska? Sodna statistika nam podaja še prav zadovoljivo sliko. Tam ni bilo hujših in zverinskih umorov, pobojev in ubojev. Vrstile so se kazenske preiskave le zaradi tatvin, goljufij in poneverb v manjšem obsegu. Notranjski fantje se sicer tu in tam tudi zlasajo, toda nož ne poje tu svoje pesmi. Kljub temu, da je na meji razvito tihotapstvo, lani ni bilo slišati, da bi se tihotapci in obmejni varnostni organi kaj hujše spopadli in se pobijali. Razne pravde in eksekucije, pa kažejo naravnost obupen gospodarski položaj teh obmejnih krajev.

Notranjci se neradi pravdajo, kar dokazujejo podatki o večjih civilnih pravdah pri treh okrajnih sodiščih v Cerknici, Logatcu in Ložu. Lani je bilo raznih civilnih tožb za zneske do 12.000 din celotno 271, predlanskim 288. Cerknica izkazuje za lani 115 pravd, predlanskim 125. Logatec lani 92, predlanskim 102 in Lož za lani 64, predlanskim 61. Notranjski gospodarji skušajo obvarovati svoj kredit. Prav zanimiv je pojav, da so bile lani le 3 menične pravde, kjer je šlo za zneske do 12.000 din, predlanskim pa sploh ni bilo nobene menične tožbe.

Bolj žalostno sliko pa nam odkrivajo podatki o eksekucijah. Očitno je, da je lani notranjski kmet preživljal prav hude čase, prav tako obrtnik in trgovec, kakor tudi delavec. Lani je bilo pri treh notranjskih okrajnih sodiščih vloženih 2562 eksekucijskih predlogov, predlanskim samo 1710. Pred 15 leti ta okrajna sodišča niso skupno zaznamenovala niti 300 izvršilnih predlogov. Posamezna okrajna sodišča izkazujejo naslednje številke glede eksekucij, v oklepajih za leto 1936: Cerknica 1073 (684), Logatec 646 (497) in Lož 843 (529). Pač je jasno, da so naši Notranjci prestajali lani še hude gospodarske težave, kajti ne morejo zmagovati raznih javnih dajatev in bremen, ki se množe.

Kriminalni podatki so splošno zadovoljivi. Lani je bilo celotno 220 kazenskih preiskav, predlanskim 177. Cerknica navaja 67 kazenskih preiskav, predlanskim 61, Logatec 91, predlanskim 74 in Lož 62, predlanskim 42.

Taka je Notranjska v luči sodne statistike!

Veliki senat v funkciji

Ljubljana, 5. febr.

Veliki kazenski senat, ki so ga tvorili s. o. s. g. Ivan Kralj kot predsednik in sodniki okrajnega sodišča gg. Ivan Brelih, Fran Kovač, Rajko Lederhas in Josip Kokalj kot sosodniki, je včeraj obravnaval dve kazenski zadevi, v katerih je obakrat izrekel oprostilno sodbo.

Nočna dogodivščina podeželjskega veljaka

Nočna dogodivščina nekega podeželskega trgovca in veljaka se je prav čudno zavozljala. Lepo avgustovsko noč lani je trgovec Janez Podeželan iz lepih obmejnih krajev nekoliko zakrokal, kajti bil je vesel dobre kupčije, denarnica je bila nabasana in rad je v hlačnem žepu požvenkljal s težkimi kovanci, kar je storil tudi včeraj pred velikim senatom, ko je nastopal kot priča. Marsikateri poslušalec je zahrepenel po njegovih kovancih, kajti slutiti je bilo, da ima Janez v žepu prav mastno vsoto kovancev. Janez je krokal in je zašel tudi v neko manjšo kavarno, kjer so kvartali. S seboj je imel »sestrično ad hoc«, ki ji je kupil nekaj šilc konjaka za okrepčilo. Sestrična pa se je kmalu izgubila. Janez je ostal takole do pol ene ponoči v kavarni, nakar jo je ubral ob Ljubljanici proti centru. Večja družba je še naprej igrala do policijske ure v kavarni.

Janez, ki je širokopleč in krepak možak, rdečeličen in že nekoliko sivih las, jo je mahal ob Ljubljanici. Tam pri »Mačku za vodo« pa ga je nekdo dohitel in udaril po glavi. Spoprijela sta se in se vrgla na tla. Najprej je imel Janez napadalca pod seboj, pozneje pa se mu je napadalec izmotal in mu potegnil iz žepa tudi denarnico z 2.900 din gotovine. Janez je napadalcu med metežem izpulil velik šop las, toda bil je nepreviden, da jih je odvrgel, kajti prav ti lasje bi bili važen dokaz proti napadalcu. Janez je odšel na reševalno postajo, kjer so mu nasvetovali, da naj gre v bolnišnico, kjer mu bodo rano izprali in obvezali. Napad je bil prijavljen policijski upravi, ki dolgo ni mogla izslediti napadalca.

Naposled, dne 12. novembra, je bil mesarski pomočnik Janez V., močan, 22 leten fant, aretiran, ker so njega osumili, da je izvršil ta napad. Državni tožilec je mesarskega pomočnika obtožil hudega zločina razbojništva po §§ 326 in 328 k. z., ki določajo večletno robijo .

Janez je včeraj pred velikim senatom mirno navajal svoj zagovor, naglašujoč zlasti časovne okolnosti in tudi druge alibi dokaze. Bil je v kavarni do policijske ure. Kibiciral je. Trgovec Janez je bil zraven. Odšel pa je kmalu po polnoči. Sam je šel po Starem trgu na Krekov trg in od tam v drugo obvodno kavarno. Nikakor ni kriv razbojništva. Moral je biti kdo drugi napadalec.

Priča Janez Podeželan tudi ni mogel točno označiti obtoženca za napadalca. Bil je slične močne postave in nekoliko večji. Imel je črne lase.

Državni tožilec dr. Julij Fellaher je predlagal obsodbo v smislu obtožnice. Branilec exoffo dr. Treo pa je v kratkem govoru predlagal oprostilno sodbo. Po prav kratkem posvetovanju je senat obtoženca oprostil krivde in kazni zaradi pomanjkanja dokazov v smislu paragrafa 280 k. p.

Komunistično pismo

Neki mlad Jeseničan R, se je moral pred velikim senatom zagovarjati pred obtožbo zaradi komunistične propagande, češ da je kazal neko komunistično pismo dvema osebama in da je s tem zakrivil zločin po čl. 1. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Jeseničan je zanikal krivdo. Prav tako tudi priči nista mogli povedati kaj obremenilnega proti obtožencu. Obtoženec je bil oproščen zaradi pomanjkanja dokazov.

Samo še danes in jutri predvajamo pretresljivo filmsko delo o zadnjem trgovcu s črnimi sužnji:

LADJA SUŽNJEV

Warner Baxter, Wallace Beery, Elisabeth Allan

telefon 27-30 **KINO SLOGA** telefon 27-30

Film v nemškem jeziku. — Najnovejši žurnal: vesel dogodek v rodbini holandske kraljice.

Predstave ob 16, 19.15 in 21.15 uri, v nedeljo ob 10.30, 15, 17, 19 in 21 uri.

Vremensko poročilo

Rateče: —9, oblačno, mirno, pršič, 90 cm, skakalnica uporabna.
Planica-Slatna: —8, sončno, pršič, 90 cm, drsališče uporabno.
Planica-Tamar: —8, oblačno, mirno, pršič, 125 centimetrov snega.
Kranjska gora: —8, zračni pritisk se veča, mirno, sončno, 85 cm pršiča, sankališče in drsališče uporabna.
centimetrov podlage.
Sv. Janez v Boh.: —9, sončno, mirno, 70 cm.
Zlatorog ob Boh. jezeru: —8, sončno, sren, 90 cm, severni veter.
Škofja Loka: —3, sončno, mirno, 15 cm osrenjenega snega.
Polževo: —1, zračni pritisk severa, sončno, 7 cm pršiča na 10 cm podlage.
Sv. Križ nad Jesenicami: —1, zračni pritisk se veča, sončno, mirno, 25 cm pršiča na 40 cm podlage.
Jezersko: —4, sončno, mirno, 25 cm pršiča na 15 centimetrov podlage.

Z ogljem si je hotel vzeti življenje

Ljubljanski reševalci so bili včeraj zvečer malo po 7 poklicani na pomoč v Kopališko ulico št. 5. Tu si je nameraval vzeti življenje Gris Jožef, ki je po poklicu delavec. K temu ga je dovedel najbrže težek položaj, v katerem je zadnje čase živel. Snoči si je obupani delavec Gris naložil v svoji spalnici oglja v umivalnik ter nato legel spat. Kmalu so ljudje opazili, da iz sobe sili gost dim skozi vrata. Udrli so v sobo in našli delavca še nezavestnega v postelji. Hitro so nato poklicali reševalce. Z umetnim dihanjem so ga spravili spet k zavesti, nato pa ga prepeljali v bolnišnico. Zdaj je Gris že izven vsake nevarnosti.

Belgrad, 5. febr. m. V prvem tromesečju je bilo po dosedaj znanih podatkih izključenih na belgrajskih srednjih šolah nad 300 učencev in učenk.

Licitacijo gradiva za vzdrževanje in gradnjo makadamskih cest in potov razpisuje mestno poglavarstvo ljubljansko v Službenem listu z dne 2. t. m., kos 10., na kar se interesenti opozarjajo. Pojasnila daje mestni tehnični oddelek.

Prezidavanje župnijske cerkve

Ob potresu leta 1895 je bila moravška farna cerkev sv. Martina hudo prizadeta. Že takrat je bila prezidava nujno potrebna; dobili bi bili tudi veliko državno podporo, kar bi bilo farane močno razbremnilo. Na žalost pa tedanja prizadevanja g. dekana Kajdiža zaradi odpora nekaterih faranov niso uspela. Zgradili smo le oba porušena zvonika s pročeljem, cerkev pa je ostala, kakor je bila. Razna popravila so vzela v 40 letih ve čdenarja, kot bi bilo stalo takrat vse zidanje.

Cerkev je danes v prav slabem položaju. Razpoklina vzdolž oboka znači, da se pogreza leva stena, kamor se obok naslanja. Spodjedanje povzroča talna voda, zbirajoča se pod hribčkom, na katerem stoji cerkev. Slaba je tudi streha in ostrešje, prizidava zakristije in hodnikov. Zaradi zamakanja ob deževju odpada podstrešni zidec. Iz stranskih kotov se ne vidi na glavni oltar, celo petje s kora se dovolj ne razume. Vsa cerkev je dolga in ozka; tesen in neroden je zlasti prostor pred velikim oltarjem. Radi pogrezanja zidu se okna ne dajo več dobro zapirati; zato nastaja prepih, ki škoduje zdravju in kvari sveče.

Umevno je, da se popravilom ni mogoče več ustavljati. Ker bi se nekateri deli cerkve skoro naravnost podrli, je cerkveno predstojništvo po 40-letnem odlašanju primorano nekaj ukreniti. Gotovo pa bo gledalo na to, da preuredbe faranov ne bodo preveč obremenile. Sredstva za prezidavanje bi se lahko zbirala več let, odslužile vsaj deloma dajatve v naravi in s prostovoljnim delom. Upamo tudi na pomoč banoivne in države, ker je moravška okolica izraziti kmetska in revna. Načrte za predelavanje že izdeluje inž. arh. g. Vinko Glanz v Ljubljani.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 5. febr. m. Iz Subotice poročajo, da ima bodoča albanska kraljica grofica Apponyi svoje sorodnike tudi v Jugoslaviji. Njena najstarejša sestra Virginija je poročena z Andrejem Bazijem, bogatim vlastelinom iz Solnoka na Madžarskem. Bazil pa ima dve sestrični, ki sta poročeni v Senti v Jugoslaviji in sicer prva s Štefanom Tekellyjem, druga pa z zdravnikom dr. Mihaelom Zoisom.

Strašna posledica strela v gručo fantov

Žrtev fantovske objestnosti in alkohola

Maribor, 4. febr.

Danes zjutraj je umrl v mariborski bolnišnici po večdnevnih mukah mladi, komaj 23-letni posestniški sin Franc Breznik iz Negove. V ponedeljek zjutraj so ga pripeljali v mariborsko bolnišnico smrtnonevarno ranjenega. Breznik je imel strel iz lovske puške v trebuhu. Šibre so ga zadele iz neposredne bližine ter so mu drobovje popolnoma sesekale. V bolnišnici so zdravniki takoj uvideli, da mu ne bodo mogli rešiti življenja, vendar se je trdna in močna narava mladega fanta še dolgo upirala smrti. Breznik je padel kot žrtev fantovske objestnosti in alkohola. V nedeljo zvečer se je nudila v gostilni v Trotkovi večja skupina fantov od Sv. Antona in Negove ter so popivali. Prišli so v dobro voljo ter peli, sčasoma pa jih je alkohol prevzel ter so se začeli med seboj prepirati. Nevarno razpoloženje je naraščalo ter je doseglo višek, ko je vstopil v gostilno posestniški sin Rudolf Kovačič. Ta je prišel oborožen z nabito lovsko puško, katero je skril zunaj hiše v seniku. Komaj je vstopil, je nastal med njim in med fanti prepir, ki se je končal s tem, da so Kovačiča vrgli iz gostilne. Vrnil se je zopet nazaj, pa je prinesel s seboj naperjeno puško, iz katere je ustrelil v gručo fantov. Breznik je zaječal, se prijel za trebuh ter se zgrudil s krvjo oblit na tla, ranjeni pa so bili lažje tudi drugi. Kovačič je potem odšel, hodil je vso noč ter se je naslednjega dne zjutraj prijavil v mariborski jetnišnici, kjer so ga zaprli. Skoraj istočasno so pripeljali v bolnišnico njegovo žrtev — mladega Breznika, ki je sedaj poškodbi podlegel.

Vsak, ki se želi zabavati od srca nasmejati, si bo ogledal veselo opereto humorja, mladosti in kipečega temperamenta

MAGDA SCHNEIDER - PAUL JAVOR

Paul Kemp, Lucie Englisch, T. Halmay

VSE ZA LJUBEZEN (Ihr Leibkusar)

Telefon 22-21 **KINO UNION**

Pozor! Jutri v nedeljo ob 10.30 dop. isti film po globoko znižanih cenah!

Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri, jutri v nedeljo ob 15., 17., 19. in 21. uri

Polletje na srednjih šolah

Ljubljana, 5. februarja.

Polletje na srednjih šolah je zaključeno, dijaki in dijakinje so pred dnevi prejeli dijaške knjižice in s tem tudi podatke o svojih uspehih v šoli.. Vsi tisti, ki so prejeli dobre ocene, so se seveda z veseljem vračali domov, drugi pa, ki so odnesli slab uspeh, so kajpak sramežljivo prikrivali staršem slabe rede. Kajti knjižico je bilo treba dati podpisati, toda najhuje je bilo kmalu pri kraju. Doma so se hitro sprijaznili s slabim redom in so pričeli misliti na instruktorja, ki bi utegnil priskočiti na pomoč. Do konca leta je še daleč in vse se bo še popravilo. Narodni pregovor pravi, da je vsak začetek težak in tako je tudi prvo polletje kot začetek bil težak, vendar pa se more v splošnem reči, da se je naše dijaštvo na ljubljanskih srednjih šolah še kar dobro odrezalo in pokazalo v primeri s preteklim letom napredek. Tako kaže dijaštvo večje zanimanje do učenja, stariši sami pa so tudi pokazali večje zanimanje za uspeh svoje doraščajoče mladine, na katero polagajo vse svoje upe. Brez dvoma je težko očetu ali materi, če vidi, da uspehi niso bili taki, kakor so jih pričakovali, toda slej ko prej zmaga dobra volja in želja do dela. Prvo polletje je zaključeno. Prvi redi so prišli v knjižice kot merilo pridnosti in znanja.

Iz nekaterih podatkov, ki smo jih dobili po srednjih šolah, bi se dalo reči, da so uspehi v prvem poletju sorazmerno dobri. Povprašali smo na naših gimnazijah, s katerih smo dobili tele podatke:

Klasična gimnazija ima 1099 dijakov, od teh je izdelalo 62%, izdelalo ni 38%, tako da je uspeh letos mnogo boljši kot druga leta, ko jih ni izdelalo okoli 43% do 45%. Odpuščenih je bilo samo 20 dijakov. Odličnih je bilo 55 dijakov, prav dobrih 304, dobrih 304, dijakov z eno negativno oceno 188, z dvema 95, z več slabimi ocenami pa 143, neocenjenih je bilo 10.

I. drž. realna gimnazija v Vegovi ulici ima vsega 1389 dijakov in 8 učenk, od teh je uspešno izdelalo 671 dijakov in 6 učenk, izdelalo ni 712 dijakov in dve učenki, neocenjenih je bilo 6, tako da jih je izdelalo vseh 48.46%, ni jih izdelalo 51.11%, odpuščenih je bilo zaradi slabih redov 37 učencev.

Odličnih je bilo 27, prav dobrih 295, dobrih 355, ostali so negativni. Uspeh je v splošnem boljši kot lani.

II državna realna gimnazija na Poljanah ima učencev 73, učenk 1046, skupno 1119 dijakov, od katerih je izdelalo 642, izdelalo jih ni 477, odpuščenih je bilo sedem. Odličnih je bilo 27, prav dobrih 291, dobrih 424, slabih z enim slabim redom 186, z dvema slabima redoma 119, z več slabimi 166, neocenjenih je bilo 60 deklet. Izdelalo je 57% vseh dijakov, izdelalo pa ni 43%.

III. državna realna gimnazija ima 1469 dijakov, izmed katerih je uspešno izdelalo 654, izdelalo jih ni 808, neocenjenih je bilo 7, odpuščenih je bilo 58 dijakov. Uspeh je zadovoljiv.

Mestna ženska realna gimnazija ima razrede samo od 4. do 8. Ima 413 dijakinj, od teh je izdelalo 260, izdelalo jih ni 138. Neocenjenih je bilo 15. Odličnih je bilo 24, prav dobrih 142, dobrih 94. Uspeh je bil boljši kot druga leta.

Državno učiteljišče ima samo prve tri razrede. Dijakov je bilo 53, dijakinj 32, skupno 85. Od teh je izdelalo odlično 3, prav dobro 35, dobro 19. Vseh je izdelalo 57, izdelalo jih ni 28. Uspeh je zadovoljiv, ker je že v prvem polletju izdelalo dve tretjini dijakov in dijakinj.

Nižja gimnazija pri uršulinkah ima 296 dijakinj, od teh je izdelalo odlično 40, prav dobro 126, dobro 47, samo tri dijakinje niso izdelale. Uspeh je bil na šoli prav dober, ker je od 296 dijakinj izdelalo s prav dobrim uspehom 166.

Iz gornjih podatkov bi lahko zaključili — seveda podatki o naših šolah niso popolni —, da je uspeh na naših šolah ne samo zadovoljiv, temveč da je viden tudi napredek od lanskega leta. Med šolo in starši vladajo tesni stiki. Starši kažejo zadnje leto lepo zanimanje za napredek svoje mladine, tako da je tudi vzgojiteljem-profesorjem olajšano vzgojno delo.

Zaposlenost v decembru

(Po statistiki OUZD v Ljubljani.)

Ljubljana, 5. febr.

Konjunkturni prirastek zavarovanega delavstva znaša v decembru 1937 +6509 delavcev ali +7.47%. V prvi vrsti so napredovale: gozdno-žagarska industrija z letnim prirastom +1418 delavcev ali +21.65%, tekstilna indusrija +1235 delavcev ali +8.19%, industrija kamenja in zemlje (kamnolomi, opekarne) +518 delavcev ali +13.15%, industrija za predelavo lesa (mizarstvo itd.) +424 delavcev ali +11.77%, hišna služinčad +396 del. ali 4.46% itd. itd. Vidnejšega letnega padca ne izkazuje v tem mesecu nobena industrija.

V sezijskem pogledu pa ne izkazuje pomembnejšega napredovanja nobena industrija. Zaradi mrtve sezije so nazadovale zlasti sledeče industrije: gradnje nad zemljo (zidarstvo) —3039 delavcev ali —42.74%, gradnje železnic, cest in vodnih zgradb (javna dela) —854 delavcev ali —24.46%, industrija kamenja in zemlje —603 delav. ali —11.92%, gozdno-žagarska industrija —348 del. ali —4.19%, tekstilna industrija —291 del. ali —1.75% itd. itd. Celoten sezijski padec znaša —5238 delavcev ali —5.50%.

Iz Legije koroških borcev

Ljubljana, 5. febr.

Glavni odbor Legije koroških borcev sporoča, da bo redni občni zbor krajevne organizacije v Mežici dne 6. februarja 1938 ob 9 dopoldne v Mežici, gostilna Stopar.

Občni zbor krajevne organizacije Legije v Celju bo dne 6. februarja t. l. ob 9 dopoldne v prostorih Narodnega doma in ne kot je bilo pomotoma javljeno dne 13. t. m.

Vse člane kakor tudi nečlane iz Celja in Mežice vabimo, da se teh zborov gotovo udeleže ter se uverijo o delu, ki ga je organizacija že storila za dosego pravic svojega članstva.

Čitate časopise? Povejte vsem vašim prijateljem, da je v Ljubljani zadnji teden, torej samo še do 13. februarja, reklamna prodaja Tivar oblek z 20% popustom na tovarniške cene. Prešernova ulica 54, nasproti glavne pošte.

Iz Ljubljanskega šah. kluba

Ljubljana, 5. februarja.

V L. Š. K.-u je zdaj zelo živahno, ker je klub že ves v pripravah za organizacijo mednarodnega turnirja v Ljubljani. Življenje je še poživela sprememba v klubski upravi, ker zdaj predseduje klubu navdušen šahist in razmeroma tudi močan igralec prof. Slavko Osterc. Sodeluje stalno tudi naš velemojster dr. Milan Vidmar, ki je izjavil, da bo pred mednarodnim turnirjem v Ljubljani še večkrat potipal naše najmočnejše igralce, ki so določeni za udeležbo na mednarodnem turnirju. Po sedanji listi bodo od slovenskih šahistov nastopili poleg dr. Vidmarja in Pirca še Furlani, Preinfalk, Šorli in M. Vidmar jun. Naši igralci že pridno trenirajo, ker je do turnirja samo še dva meseca.

Včeraj so imeli klubski brzoturnir za prvenstvo januarja. Udeležilo se ga je 13 igralcev. **Po štiriurni zelo napeti borbi je Šorliju uspelo, da se je v zadnjih igrah otresel najnevarnejših konkurentov Šiške in M. Vidmarja jun. in dosegel tesno zmago.** Drugi je bil Šiška, ki je bil topot v zelo dobri formi, tretji pa M. Vidmar, ki je šele v zadnjem kolu zaostal za Šorlijem. Dober rezultat so dosegli še Furlani, Gerzinič in tudi klubov predsednik prof. Osterc. Šorli je dobil za nagrado lepo knjigo.

Posvetovalni ribarski odbori

Belgrad, 5. febr. m. Kmetijski minister je predpisal pravilnik o organizaciji in poslovanju posvetovalnih ribarskih odborov. Po tem pravilniku se ustanovi pri kmetijskem ministrstvu vrhovni posvetovalni ribarski odbor, v katerem bodo predstavniki kmetijskega ministrstva, po en zastopnik banovinskih posvetovalnih ribarskih odborov, predstavnik ribarske znanosti na vseučilišču, ki jih bo izbral kmetijski minister, predstavniki ostalih zainteresiranih ministrstev ter po en predstavnik Osrednje zveze ribarskih zadrug, Osrednje zveze ribarskega društva in zastopnik Osrednje zveze za ribarstvo. Vse člane bo postavljal kmetijski minister. Doba članstva bo trajala tri leta. Pri banskih upravah se bo ravno tako ustanovil po en posvetovalni odbor. Člane tega odbora bo postavljal ban.

Vse članice in člane v AZ včlanjenih društev in SKAS-a

vabimo na

PROSLAVO

16. obletnice papežev. kronanja

ki jo priredi Akademska zveza dne 6. februarja 1938.

Ob 8 skupna sv. maša s skupnim sv. obhajilom pri oo. cistercijanih (Poljanska cesta 6).

Ob 11 dopoldne

SLAVNOSTNO ZBOROVANJE

v dvorani Akademskega doma (Miklošičeva cesta).

Spored:

1. Tu es Petrus, poje zbor bogoslovcev.
2. Govori g. sodnik Jože Kokalj.
3. Govori akademičarka.
4. Govori akademik.
5. Papeževa himna, pojemo vsi.

Odbor AZ.

Od tu in tam

Proti odločbi zagrebškega okrožnega sodišča, ki je ugodilo pritožbi mačkovskih poslancev glede vpisa v volilni seznam za senatske volitve, se je pritožila zagrebška organizacija JRZ. V pritožbi se pobijajo razlogi sodišča, zaradi katerih so bili vsi mačkovski poslanci vpisani v volilni seznam in podkreplja stališče, kakor ga je bilo sodišče zavzelo s svojim prvim odlokom, ki je bil za poslance HSS negativen. Pritožba JRZ pa nima nobenega vpliva na volitve senatorjev, ker je odločitev okrožnega sodišča dokončna.

Sveti arhierejski sabor srbske pravoslavne cerkve še vedno seje in zaseda, in sicer že od od 22. januarja dalje. Zasedanjem predseduje zagrebški metropolit Dositej. Javnost o zaključkih sabora še ni obveščena, kajti iz konferenc prihajajo v javnost le kratka obvestila, da sabor še ni zaključil svojega dela ter zboruje še naprej. Tudi še ni znano, kdaj se bo zasedanje končalo in kako se bo uredilo nekoliko napeto razmerje med pravoslavno cerkvijo in vlado. Obširnejše poročilo pa bo dano za javnost šele po zaključku.

O gnezdu nemorale, ki ga je policija v Novem Sadu odkrila, smo že včeraj poročali. Policija je šele v zadnjem času izvedela, da obstoji v mestu hiša, v kateri so se shajali vsak dan razni imoviti moški ter ženske sumljivega porekla. V hiši Milke Ofner je bilo vedno mnogo gostov. Ko je policija skušala stvar razkrinkati, jo je znala lastnica vedno vešče preslepiti, da ni našla nič sumljivega. Toda policija le ni odnehala. Postavila je zasedo in v njej čakala več dni. Tako je odkrila v osebi Milke Ofner, ki ji je že več kot pedeset let, prevejeno in brezsrčno zvodnico, ki si je s tem gnusnim poslom nagrabila lepe vsote denarja in si kupila veliko hišo. Ofnerjeva je znal tudi na zunaj dolgo skrivati to, kar se je dogajalo v tej njeni hiši. V samotni ulici je stala precej zanemarjena hiša, ki na zunaj ni vzbujala nobene pozornosti. Toda znotraj je bilo vse urejeno za sestanke uglednih gospodov in uglednih dam, poročenih in neporočenih. Vrata v hišo so bila vedno zaklenjena, na dvorišču pa sta stražila dva volčja psa. Gostje so vedeli za posebne znake, s katerimi se je odklepala ključavnica na vhodnih vratih. Policija je ob neki taki priložnosti sredi noči presenetila gosta, ki je pravkar vstopal v hišo. V notranjščini pa je zalotila tri družbe in kartoteko s seznami obiskovalcev obojega spola. Pet žensk in štiri moške so odgnali na policijo. Razkritje je v mestu zbudilo mnogo prahu, kajti med prizadetimi so večinoma oženjeni ugledni gospodje in tudi oženjene ženske.

Izredno slab uspeh so pokazali dijaki sarajevskih srednjih šol v prvem polletju. Vsega skupaj je tam 3700 dijakov in dijakinj, od katerih jih je moralo 208 zaradi preslabih uspehov zapustiti šole. Pa tudi ostali dijaki so bolj slabo odrezali. Povprečno okrog 40% jih je dobilo negativen uspeh.

Velike poneverbe so nedavno odkrili v zlatih rudnikih v Bakovičih pri Fojnici. Rudnik je last neke angleške družbe, vendar so bili uradniki in drugo pisarniško osebje izključno domačini. — Uradniki so poneverjali denar na ta način, da so v knjige vpisovali nagrade (podkupnine) za neke ugledne in vplivne osebe, dalje so navajali za nižje uslužbence višje plače, kakor so jih pa v resnici dobivali, in kupovali za svoje žene najbolj luksuzne stvari, potem jih pa vpisovali v stroškovnik podjetja pod razne nujne nabavke. Ker so imeli tako neverjetno veliko denarja, ni nič čudnega, če so se neke noči med popivanjem spomnili in poslali šoferja z avtomobilom po solato v najboljši sarajevski hotel. Žena enega izmed uradnikov si je v Sarajevu nakupila raznih kozmetičnih predmetov kar naenkrat za dva tisočaka. Vse to je šlo iz blagajne tvrdke.

Na dan rojstva svojega največjega podpornika in dobrotnika škofa Jurija Strossmayerja je zagrebška akademija znanosti imela svečano sejo, ki je bila posvečena spominu ranjkega pokrovitelja dr. Anteja Bauerja. Na sejo so prišli vsi člani, potem pa tudi nadškof dr. Stepinac, zastopnik kralja in zastopnik bana. Profesor dr. Stjepan Zimmermann je imel predavanje, v katerem je obravnaval delo pokojnega nadškofa kot filozofa.

Razbojnika Mateja Krmpotića, ki je bil pajdaš že davno obešenega hajduka Čaruge, so prijeli te dni. Krmpotić je bil takrat prijet s Čarugo vred, vendar mu je sodišče prisodilo 20 let težke ječe. Razne amnestije so mu kazen zmanjšale, nakar se je mogel mož spet lotiti stare obrti. Skupaj s prijateljem Lončaričem je vlomil v več trgovin v okolici Zagreba in Koprivnice. Sedaj sta pa spet oba pod ključem.

Veliki snežni zameti so spet zameli liško progo, da so imeli vlaki velike zakasnitve. Prav tako se je moral prekiniti vsak avtomobilski promet na cestah.

Krvavo so med seboj obračunali delavci, ki kopljejo pesek in mivko na Savi pri Slavonskem Brodu. Marko Bardak je lastnik posebnega čolna, s katerim prevaža nakopano mivko na breg. Predvčerajšnjim je poslal tri svoje delavce s čolnom, naj gredo kopat pesek, čeprav je bilo zaradi visoke vode delo tvegano. Nazadnje so se delavci premislili in niso hoteli delati. Bardak pa je šel in najel druge tri delavce. Komaj so ti trije prišli, se je že vnel prepir med njimi in onimi tremi. Ko je Bardak videl pretečo nevarnost, je prinesel žganje in hotel z njim doseči spravo. Dosegel pa je prav nasprotno. Pijani delavci so se zgrabili in poklali. Eden je obležal takoj mrtev, drugega pa so nezavestnega prepeljali v bolnišnico, kjer vsak čas pričakujejo njegove smrti.

Krvava družinska drama se je odigrala v četrtek v Martincih pri Mitrovici. Bogata kmetica Milka Gabošac je živela že dolga leta v divjem zakonu s kmetom Jevremom Talirovićem. V začetku sta se razumela, pozneje pa ne več, ker je Talirovij sovražil Milkine otroke iz prvega zakona, protežiral pa otroka, ki ga je imel sam z Milko. Razmere v hiši so bile neznosne, dokler ni Milka sredi noči potegnila izpod Jevremovega vzglavja samokres in dvakrat ustrelila v Jevrema, ki je ostal na mestu mrtev. Potem se je pa sama javila orožnikom. V obeh družinah, v Talirovićevi in v Gabošacevi, je že tekla kri. Talirović je pred leti ubil svojega bratranca, nakar je moral prodati večji del svojega posestva za sodnijske in pravdne stroške. Nesrečna je bila tudi Grbošaceva. V njeno hčerko, ki je dovršila srednjo šolo, se je do smrti zaljubil neki mlinar. Ko je videl, da dekleta ne bo dobil, je ubil njo in nato še sebe.

Občni zbor nesamostojnih zobotehnikov

Zobotehniki se bodo vztrajno borili za svoje pravice

Ljubljana, 5. februarja.

Včeraj zvečer se je v Delavski zbornici v Ljubljani vršil občni zbor »Društva nesamostojnih zobotehnikov za dravsko banovino. Ob otvoritvi občnega zbora so bili poslani vdanstni pozdravi ministru socialne politike in narodnega zdravja Dragiši Cvetkoviču, notranjemu ministru dr. Korošcu, ministru dr. Kreku in banu dr. Natlačenu.

Iz predsednikovega poročila je bilo razvidno, da je društvo najuspešneje delovalo v vseh smereh za procvit zobotehniškega stanu. Tako n. pr. je organiziralo strokovna predavanja, katerih se je članstvo polnoštevilno udeleževalo. Vseh predavanj je bilo 32, katerih uspehi niso izostali. Društveno delovanje je bilo usmerjeno tudi na poboljšanje razmer zobotehnikov na splošno, tako na sklepanje kolektivnih pogodb in ureditev pokojninskega zavarovanja, katera vprašanja so pa še v teku in v rokah upravnih oblasti.

Kakor je znano, se je stanje v zobotehniškem poklicu znatno poslabšalo in to s krivičnim zakonom o zobozdravnikih in zobotehnikih iz leta 1930. Krivični zakon ni samo prepovedal zobotehnikom samostojnega izvrševanja poklica, temveč jih je izpostavil v tem trenotku tudi izkoriščanju nekih ljudi, ki na osnovi istega kujejo sebi kapital. Tudi v tem pogledu je društvo s pomočjo zveze nesamostojnih zobotehnikov Jugoslavije najenergičnejše poskušalo, da se ta krivica popravi z novelizacijo zakona iz leta 1930.

tajniškega poročila povzemamo, da je dravska banovina organizirana do zadnjega zobotehnika, kar je pripisati trdni stanovski zavesti in veri v svojo organizacijo, katere delovanje je uspešno in koristno članstiu.

Tudi blagajniško poročilo je bilo razveseljivo kljub dejstvu, da so stala organizacijo strokovna predavanja mnogo denarja, upravni stroški in akcije splošno.

Stari odbor je prejel soglasno zaupnico, na kar je bil izvoljen novi odbor, ki bo zastavil vse sile v začrtani poti za izboljšanje zobotehniškega stanu s pomočjo javnih činiteljev, ki so in bodo tudi v bodoče stali ob strani upravičenih zahtev naših zobotehnikov.

Z zagozdo ubil svojega svaka

Ubijalski obračun med sorodniki pred sodniki

Maribor, 5. februarja.

Pred malim senatom v Mariboru se zagovarja danes 38 letni delavec Ferdinand Vitrih iz Zgornje Kaple pri Marenbergu zaradi uboja. Vitrih je dne 19. novembra lanskega leta pobil do smrti svojega svaka, posestnika Karla Rozmana na Kozjem vrhu pri Breznem. Dogodek je svoječasno vzbujal v Dravski dolini veliko pozornost. Rozmanovo smrt je njegova žena Ana prijavila kot normalno, preiskava, ki je bila izvršena zaradi ljudske govorice, pa je dognala, da je bil ubit. Rozman, ki je bil že zelo v letih, se je pred petimi leti oženil z Ano Vitrihovo iz Zg. Kaple. Z ženo pa je dobil na posestvo celo kopico njenih sorodnikov. To je moža seveda jezilo, zlasti, ker so začeli z njim slabo ravnati, pa se je odločil, da se preseli na svoje drugo posestvo, katerega je imel na drugi strani meje v Avstriji, nadzorstvo nad posestvom na Kozjem vrhu pa je poveril svojemu prijatelju, ne pa svoji ženi. S tem je seveda povzročil med ženinimi sorodniki veliko razburjenje, najbolj hud pa je bil njen brat Ferdinand. Ko je prišel Rozman 19. novembra iz Avstrije na svoj dom na Kozjem vrhu, da bi pogledal po gospodarstvu, mu je Vitrih delal hude očitke, ker ženo tako zapostavlja, da ji niti upravljanja posestva ne dovoli. Nastal je prepir, v katerem je Vitrih udaril svojega svaka z zagozdo tako silno po glavi, da je revežu počila lobanja. Obležal je ter se je dva dni boril s smrtjo, njegovi domači pa niso hoteli poslati po zdravnika, dokler ni umrl. Vitrih se izgovarja na razne načine, da bi svojo krivdo zmanjšal. Razprava ob času poročila še traja.

Vlomilec priznava svojo krivdo

Izdala ga je igralna karta . . .

Maribor, 4. februarja.

Poročali smo že o drznem vlomilskem poskusu v delavnico krojaškega mojstra Satlerja v Tattenbachovi ulici. Vlomilca je prepodil policijski stražnik, ki je na svojem službenem obhodu zagledal pred Satlerjevo delavnico neko žensko. Ker je naglo izginila, čim je zagledala stražnika, se je zdelo policistu njeno obnašanje sumljivo ter je sklepal, da najbrže pazi kot straža za vlomilce, ki so zadaj na dvorišču pri poslu. Preskočil je med dvoriščem Seniceve gostilne in Kristanovo hišo plot, vendar je vlomilec še pravočasno pobegnil. Pustil pa je na kraju samem sekiro in nahrbtnik. Usodno pa je bilo zanj, da je našel stražnik poleg nahrbtnika tudi igralno karto, ki je vlomilcu očividno padla iz žepa, najbrže z robcem, s katerim si je brisal potno čelo, ko je odpiral dvoriščna vrata v Satlerjevo delavnico. Poleg tega se je stražniku Jurkoviču posrečilo izslediti tudi dotično žensko, ki je stala pred Satlerjevo delavnico na cesti. Bila je to žena 37-letnega sejmarja Edvarda Otorepeca, ki stanuje s svojo družino na Frankopanski cesti 11. Poleg žene so aretirali še njenega moža. Ta je odločno tajil, da bi imel pri vlomilskem poskusu svoje prste zraven. Izdala pa ga je zopet igralna karta. Pri njem so našli igro kart, od katerih je manjkal list, katerega je stražnik našel na mestu poskušenega vloma. Sedaj se je Ootorepec udal ter je svoje dejanje priznal. Izjavil je, da se mu jako slabo godi, ker malo zasluži s sejmarstvom pa je hotel svoje »finance« z vlomom malo izboljšati. Otorepec je tudi osumljen, da je izvršil vlom v Satlerjevo delavnico na Sveti večer. Takrat je bilo odnešenega veliko blaga za moške obleke. Vendar prvi vlom taji. Sicer na Sveti večer z ženo nista bila doma, vendar pravi, da sta se nahajala pri polnočnici. Zaenkrat dokazov za njegovo krivdo glede prvega vloma ni, zato pa bo odgovarjal za drugi poskus. Njegovo ženo so izpustili, ker ima doma več malih otrok, njega pa bodo izročili sodišču.

Izza naših meja

Nekaj iz župnijske statistike Trsta. Po statistiki, ki jo je objavil tržaški škofijski list, je bilo v Trstu lani 2767 krstov, 1721 porok in 2475 smrti. Vštete pa so tu le bivše mestne župnije brez župnij Servole, Guardele, Rojana in Barkovelj, ki so bile priključene k mestu šele pred kratkim. Od rojstev je bilo 1164 zabeleženih samo v bolnišnici, to je nad polovico. Od mestnih župnij šteje največ rojstev delavski okraj sv. Jakob (367), sv. Anton (258), ki pa šteje največ porok (366), dočim sv. Jakob 352. Največ smrti je bilo seveda zabeleženih v bolnišnici (1592), a treba je poudariti, kar velja tudi za rojstva, da prihajajo v bolnišnico tudi ljudje iz okolice in se zato ne more ves ta prirastek, kakor tudi ne smrti, šteti v korist ali v izgubo mesta.

V Mirnu so blagoslovili dom za milico. V nedeljo so v Mirnu pri Gorici blagoslovili nov dom za fašistično milico. Ob tej priliki so morali tudi domačini podariti milici zastavo. Svečanost se je vršila ob prisotnosti goriškega prefekta in z vsemi predpisanimi ceremonijami »v fašističnem stilu« kot pravijo poročila.

Smuške tekme »Dopolavoristov« pri Idriji. V Črnem Vrhu pri Idriji so se vršile v nedeljo smuške tekme fašistične organizacije »Dopolavoro«. Udeležilo se je teh tekem okoli 2000 dopolavoristov. Kot tekmovalci so nastopali člani raznih »Dopolavorov«, predvsem iz naših goriških vasi. Zmagala je skupina iz Lokev, ki vodijo že od nekdaj v smuku na Goriškem in kjer so tudi najboljši in najlepši smučarski tereni. Tej so sledile skupine iz Godoviča, Sv. Lucije, Gorice, Sv. Petra pri Gorici, Dolenje Otlice, Kobarida, Črnega Vrha, Čepovana in Nabrežine.

Na ledu se mu je spodrsnilo in si je zlomil nogo 17 letni Mihael Bandaž iz Kanala. Prepeljali so ga v goriško bolnišnico.

Požar je nastal v mizarski delavnici Emila Jurce v Gorici na Svetogorski ulici in povzročil škode za okoli 1000 lir. Požar je bil k sreči pravočasno omejen.

V težkih zdravstvenih okoliščinah se nahaja Pivk Franc iz Črnega Vrha pri Idriji. Imenovani je bil obsojen od posebnega sodišča v Rimu na 26 let ječe zaradi protidržavnega delovanja. Na lastno prošnjo je bil sedaj iz Rima premeščen v neko ječo na jug Italije, kjer so ugodnejši pogoji. V zaporih se nahaja 3 leta, dočim je bil amnestiran vsega skupaj 7 let.

Eksplozija granate je zahtevala zopet tri žrtve. Na Sv. Gabrijelu je raznesla granata 24 letnega Alojza Rijavca, dočim je 30 letnega Stanka Rijavca in 35 letnega Alferda Šušmelja zelo nevarno poškodovala ter prvemu odnesla levo nogo.

V Trstu postaja promet živahnejši, zlasti v pristaniščih. To gre zlasti na račun razdelitve območij italijanskim pristaniščem, od katerih je dobil Trst zelo važno vlogo. V zvezi s tem so popravili mnogo pristaniških naprav in skladišč, ki so v letih krize precej propadla. Zgradili pa so tudi precej novih naprav, zlasti silose za žito. Pred kratkim so preko teh silosov že mogli prenesti z dveh ladij 8200 ton žita na vagone. Delo je trajalo le 43 delovnih ur, čeprav je bilo vkrcanih 14 vlakov. Žito je šlo na Češko in je prišlo menda iz Rusije.

Nastop naših skakalcev v Celovcu

Jutri priredi Smučarski klub Celovec svojo četrto mednarodno prireditev na svoji skakalnici. Lansko prireditev je obiskalo nad 10.000 gledalcev. Tudi za jutrišnjo vlada veliko zanimanje. Za skoke so se prijavili najboljši avstrijski skakači, tako Bradl, Klinger, Koch, Bellekarth, Freier, Kaiser, Martitsch, Reinhard, Rieger, Galeitner; iz Švice pridejo Fritz in Ernest Maurer ter Werner. Nemci so poslali Kratzerja, Weisheita, Hintermaierja in Wiedemanna. Nastopila bosta tudi oba japonska skakača: Kikucki in Iguro.

Tudi naša Zimsko-sportna zveza se je povabilu odzvala in je na včerajšnji seji določila za Celovec naše najboljše skakalce: Fr. Priboška, Alb. Novšaka, K. Klančnika, P. Florjančiča, Fr. Nedoga, Alb. Jakopiča, S. Legata in pa C. Pračka. To je prvi naš letošnji nastop vseh naših najboljših skakalcev. Vsi naši tekmovalci, ki so že odšli deloma včeraj, deloma pa danes zjutraj, so gostje Avstrijcev. Upamo, da nas bodo naši fantje dobro zastopali, obenem nam bo pa Celovec tudi pokazal, kdo je naš najboljši skakač. V nedeljo namreč niso skakali v Bistrici vsi naši tekmovalci in tako bo prav za prav Celovec še enkrat pokazal prožnost vseh naših tekmovalcev na tuji skakalnici.

*

Kdo bo letošnji državni prvak. Drugi del liginega prvenstva se bo kar kmalu zopet pričel. Ob prehodu v sezono pa imamo že različne prognoze za bodočega prvaka. Tako trdi branilec Gradjanskega o svojem moštvu: mi bomo v polni formi šele meseca marca in tedaj nas ne bo mogel nihče zadržati. Sigurno bomo premagali Haška in BSKa v Belgradu. Z ostalimi klubi bomo pa lahko hitro opravili. Vrstni red klubov pa bo po Hüglovem mnenju naslednji: Gradjanski, Hašk, BSK, Jugoslavija, Hajduk, BASK, Slavija, Jedinstvo, Ljubljana in Concordia. — Popularni BSKov igralec Moša Marjanović je pa drugačnih misli. Moša namreč trdi, da bo v poletnem delu tekmovanja precej izprememb na vrhu tabele. Po njegovem Hašk ne bo vzdržal do konca in je Gradjanski nevarnejši. Vendar pa misli Moša, da je Gradjanski jeseni izgubil preveč pik, da bi bil resen in nevaren nasprotnik. Po njegovem se bo BSKu zopet posrečilo priboriti si naslov prvaka, čeprav bo borba zelo težka. Vrstni red klubov pa bo: BSK, Hašk, Gradjanski, Jugoslavija, Hajduk, BASK, Slavija, Concordia, Ljubljana, Jedinstvo. Obe prognozi se ujemata samo glede BASKa in sarajevske Slavije ter naše Ljubljane, sicer si pa zelo močno nasprotujeta.

Italijanski parnik »Garda« se je v četrtek potopil blizu Rtiča Ražnjića na otoku Korčuli. Ladja je plula iz Barija v Metković, da natovori drv za Italijo. Sredi morja pa jo je zalotila huda burja, kateri se je parnik umaknil s tem, da je krenil v korčulanski zaliv. Toda tam je zadel v neko čer in se takoj potopil. Vseh 12 mornarjev, kolikor jih je bilo na ladji, se je rešilo. Čeprav se je parnik potopil kakih 20 metrov globoko, ni verjetno, da bi ga poskušali dvigniti, kajti parnik je star in vreden manj, kakor pa znaša zavarovalnina.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometersko stanje	Temperatura v C° najmanjša	Temperatura v C° največja	Relativna vlaga v %	Oblačnost (0–10)	Veter (smer, jakost)	Padavine m/m	Padavine vrsta
Ljubljana	778·1	-2·4	5·8	86	9	SE_1	—	—
Maribor	777·7	-1·0	6·5	80	10	NW_2	—	—
Zagreb	775·4	1·0	4·0	80	10	NE_1	—	—
Belgrad	774·6	1·0	6·0	95	0	N_3	—	—
Sarajevo	775·7	3·0	7·0	95	10	0	—	—
Sušak	773·1	0·0	13·0	70	3	ESE_2	—	—
Split	768·1	5·0	11·0	40	3	NE_7	—	—
Kumbor	764·6	9·0	14·0	40	8	0	—	—
Rab	771·0	1·0	10·0	40	4	SW_4	—	—

Vremenska napoved: Stanovitno, čez dan večinoma jasno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je bilo do 11.15 večinoma oblačno, nato se je polagoma jasnilo, od 12.10 dalje v noč je bilo jasno vreme. Proti jutru se je pooblačilo.

Kratek opis vremena v mesecu januarju 1938: Opazovanja so bila izvršena v mestu Ljubljana.

Tlak zraka, reduciran na 0° C je znašal v povprečku 735.1 mm. Najvišji, in sicer 747.6 mm, je bil dne 23., najnižji, 270.0 mm, je bil dne 30. Opazovan je bil na barometru.

Temperatura zraka: srednja mesečna temperatura je znašala —2.3° C. Najnižja —18.8 je bila dne 6., najvišja 7.0 pa dne 20. in 24.

Tlak vodnih par je znašal v povprečku 3.7 mm. Najvišji, in sicer 5.7 mm, je bil dne 20., najnižji 0.9 mm dne 6.

Relativna vlaga je znašala v povprečku 90%. Najvišja 97% je bila dne 26., najnižja 70% pa dne 31.

Padavinskih dni smo imeli skupaj 7. Celotna množina padavin je znašala 78.0 mm. Največjo padavino smo pisali dne 28., in sicer 46.0 mm. Snežilo je v dnevih 3., 5., 8., 9., 27. in 28.

Meglenih dni je bilo 19.

Število oblačnih dni (povprečno nad 8.0) je bilo 11. Vedrega dne s povprečkom pod 2.0 ni bilo nobenega.

Število mrzlih dni z maksimom pod 0 znaša skupaj 8.

Število hladnih dni z minimom pod 0 znaša 29.

Vetrovnost: V tem mesecu sta prevladovala nad Ljubljano E in W.

Pole dico smo imeli najhujšo dne 10., sicer pa tudi v dneh 12., 13., 14., 15., 17., 18., 19. in 21.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sobota, 5. februarja: Agata.
Nedelja, 6. februarja: Doroteja.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec ded. Rimska c. 31.

Nušičevo komedijo »Sumljiva oseba« bo uprizoril Rokodelski oder jutri ob pol 8 zvečer. Izredno, nepriseljeno zabavo bo imel vsak, kdor bo prišel pogledat Nušičevo komedijo. Vstopnice se dobivajo v predprodaji v Rokodelskem domu, Komenskega ul. 12, jutri od 10 do 12 dopoldne.

Vpisovanje v pripravljalni tečaj Društva brezposelnih profesorskih kandidatov je vsak dan od ½4 do ½5 na II. drž. realni gimnaziji. Podrobna pojasnila dobite razen tega še vsak dan od 10 do 12 v društvenem lokalu: Krakovska ul. 35. Cena za tečaj znaša 90 din mesečno. Vpisnina 10 din. — Odbor DBPK.

Kat. akad. društvo Danica, Savica, Zarja vabijo v ponedeljek ob 8 uri k predavanju dr. Andreja Gosarja: Autoritarni sestavi in krščanska zamisel družbe. Bo v Beli dvorani Uniona. Vstop vsakomur prost; za člane pa je udeležba obvezna. Po predavanju debata!

Katol. prosvetno društvo v Šiški. V ponedeljek, 7. t. m. ob 20. uri predava v samostanski dvorani g. Pero Horn, šolski upravitelj o temi: »Vzgoja šolske mladine«. Vabljeni predvsem starši.

Odbor Zveze šoferjev Dravske banovine ima v nedeljo, dne 6. februarja 1938 ob 10 dopoldne v svojem lokalu, Ljubljana, Gosposvetska cesta (pri »Levu«) važno sejo, katere naj se odbor polnoštevilno udeleži. ZSDB.

Predsedništvo okrožnega sodišča v Ljubljani je postavilo g. Ivo Laha, zavarovalnega matematika pri OUZD v Ljubljani, za stalnega zapriseženega sodnega izvedenca v zavarovalni stroki, in sicer specielno za probleme zavarovalne matematike in politične aritmetike, to je za račune premij, rezerv, odkupov, kapitalizacij in drugih transakcij v zasebnem in javnem zavarovanju, nadalje za obrestne in rentabilitetne račune, za amortizacijske načrte, za račune tečajev raznih vrednostnih papirjev itd.

Nadaljevanje rednega letnega občnega zbora Prirodoslovnega društva bo v ponedeljek, dne 7. februarja ob 18 v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi (Kongresni trg).

Pod okriljem Prirodoslovnega društva bo predaval v torek, dne 8. februarja ob 20 v mali filharmoničnl dvorani g. dr. Oton Bajc o »Operaciji z električnim nožem«.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20 uri.

Sobota, 5. februarja, ob 15: »Šimkovi«. Ljudska predstava po globoko znižanih cenah od 14 din navzdol.
Nedelja, 6. februarja, ob 15: »Snegulječica«. Mladinska predstava. Znižane cene od 22 din navzdol. — Ob 20: Bela bolezen. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Ponedeljek, 7. februarja: zaprto.
Torek, 8. februarja: Zaprto. (Gostovanje v Celju: Veronika Deseniška).

Opera. — Začetek ob 20 uri.

Sobota, 5. februarja: »Gorenjski slavček. Red B. Gostuje g. J. Gostič.
Nedelja, 6. februarja, ob 15: »Pod to goro zeleno«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Gostuje gdčna Zupevčeva. — Ob 20: »Evgenij Onjegin«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.
Ponedeljek, 6. februarja: zaprto.

Jože Gostič gostuje jutri, v soboto, 5. t. m., v glavni tenorski partiji Foerster-Poličeve opere »Gorenjski slavček«. Povodom prvega svojega gostovanja v tej vlogi na našem odru je imel g. Gostič izredno velik uspeh. Poleg njega nastopijo v glavnih vlogah: gg. Vidalijeva, Janko, Betetto in Banovec. Predstava je za red B. Dirigira ravnatelj Polič, režija je prof. Šestova.

V Nemčiji bodo jedli „Heros-kruh"

Operni pevec, pek in izumitelj

V berlinski operi uživa precejšnjo pozornost in priljubljenost danski pevec Helge Roswaenge, ki je s svojim izrednim glasom zaslovel tudi drugod po svetu. Predno se je posvetil pevskemu poklicu, je bil kemik. Ker pa je izhajal iz pekovske družine, se je kot kemik kaj rad malo pobavil tudi s kemijo živil. Naključje je hotelo, da tudi njegova žena izhaja iz neke madžarske pekovske družine. To je moglo le še povečati njegovo zanimanje za kemijsko proučevanje raznih živil, predvsem pa seveda kruha. Roswaenge je neprestano delal najrazličnejše poskuse, kako bi pekel najizdatnejši, pa tudi najokusnejši kruh. Zvedel je tudi za to, da na jugovzhodnem koncu Evrope — to bi bilo tudi v Jugoslaviji — v kruh mešajo tudi krompir. Hotel je na vsak način poiskati enostavnejšega postopka pri pečenju krompirjevega kruha. Ti poskusi pa so ga privedli do novega izuma: Izumil je moko iz kuhanega krompirja, iz katere je mogoče speči kruh. Praktične poskuse je delal ta izumitelj deloma pri sorodnikih svoje žene na Madžarskem, deloma pa tudi v Berlinu v neki pekariji. Uspeh ni izostal: Budimpeštanski peki porabijo zdaj vsak dan po tri vagone takšne krompirjeve moke. Pevec-izumitelj pa je tudi po nekaterih drugih državah zaprosil, naj mu dovolijo prodajati takšen kruh. V Nemčiji je Roswaenge že kupil neko prazno tovarniško zgradbo in kupil tudi že vse potrebne stroje, da odpre najmodernejšo pekarijo. Nova vrsta kruha je dobila že tudi svoje ime iz začetnih črt Helge Roswaende in se tako imenuje »Heros-kruh«.

Neki berlinski kemik je iznašel tudi postopek za pridobivanje plutovine iz krompirjevih lupin. Roswaenge je že stopil tudi s tem izumiteljem v stike in zdaj javnost pričakuje, da jih bosta v kratkem presenetila morda spet s kakšnim novim takšnim izumom.

Tako seveda poročajo nemški časopisi. Nam pa se zdi, da pri takšnih poročilih najbrže ne gre za proslavo duhovitosti sedanjega pevca berlinske opere in podjetnega peka Roswaenga, pač pa za to, da se na čimlepši način pove vsej evropski in izvenevropski javnosti, kako v Nemčiji primanjkuje pravega pšeničnega in rženega kruha, da ga morajo nadomestovati s krompirjevim, kakor n. pr. tudi iz ribjih luskin izdelujejo poceni usnje, da ne bi pravo usnje preveč drago plačevali, ko je vendar treba tako zelo varčevati. Z izvedbo tako velikih načrtov, kakor si jih je narisala Nemčija, je res treba varčevanja!

Silen razmah angleške železarske industrije

Angleška železarska industrija bo dosegla letos tako velik svoj razmah, kakor ga ni celo leta 1929, to je pred nastopom svetovne gospodarske krize. Ta industrijska panoga bo letošnje leto spet stavila na razpolago nad deset milijonov funtov šterlingov v ta namen, da razširi svoje tovarne in jih izpopolni z najboljšimi in najmodernejšimi stroji. Velika javna dela, ki so se začela že pred leti, se še vedno nadaljujejo, posebno pa še v južnem delu pokrajine Wales, na Clydeu in v Lincolnshireu. Tu delajo neumorno brez prestanka. Lansko leto so na Angleškem izdelali nad milijon ton jeklenih palic iz litega jekla več kot pa leta 1936. Brezposelnost je tudi precej padla, kakor kažejo podatki delavskih zavarovalnic. Iz njih je razvidno tudi to, da so lani izplačali delavcem nad dve milijardi dinarjev več mezd kot pa predlanskim. Plače se sicer niso povečale mnogo, pač pa je več ljudi prišlo do dela. Vsi delavci so lani dobili 49 milijonov funtov šterlingov mezd, dočim so jih prejeli leta 1929, t. j. v rekordnemu letu pred gospodarsko krizo, le 38 milijonov.

Z avtomobilske razstave v Amsterdamu, na kateri je razstavljalo 57 inozemskih firm.

Norveška luč v severnih državah

Državna uprava norveških podjetij za proizvajanje pogonske sile se bavi z namero, da preskrbi z elektriko večje število norveških mest in vasi. Z ozirom na to, da so norveške reke zelo prikladne za izrabljanje vodne energije, ki bi jo pretvarjali v električno, pripisujejo omenjenemu načrtu elektrifikacije velik pomen. Norveške vode bi mogle dajati električno energijo devet milijard kilovatnih ur in je z ozirom na to najbogatejša dežela v Evropi. Dozdaj Norvežani izrabljajo le nekako 15 odstotkov te vodne sile. Po sedanjem načrtu bo dobilo delo veliko število novih delavcev, ki se jim leta in leta ne bo treba boriti z brezposelnostjo. Dela ne bodo dobili le oni delavci, ki bodo gradili velikanske električne centrale, pač pa bo zaposlenih še mnogo drugih, ko bodo te električne centrale spravile v tek razna druga industrijska podjetja. Vse nove elektrarne bodo po veliki večini v južnem delu Norveške. Zato bo dana tudi možnost, da se iz teh central napelje električni tok tudi po sosednji Švedski in Danski, kjer ni toliko ugodne prilike za izrabljanje vodnih sil.

„Kristus - sovražnik št. 1"

Kako brezbožništvo na Ruskem ne pozna nobene meje več, dokazuje vest, ki jo je objavil angleški časopis »The Fundamentalist«. Ta list poroča med drugimi najnovejšimi poročili iz rdeče Rusije tudi o nekem zborovanju, ki so ga imeli člani »organizacije brezbožnikov« v Saratovu ob Volgi. Na tem sestanku so se navzočni spet enkrat z vso besnostjo vrgli na vse, kar bi količkaj imelo opravka z vero in Cerkvijo. Kristusa so preglasili za »sovražnika delavskega razreda št. 1.« Kristusov nauk — tako so poudarjali in utemeljevali ta svoj predlog — je bil tisti, ki je preprečil, da nismo v Rusiji dobili že pred davnimi stoletji sovjetske revolucije, poleg tega pa verujejo vanj le tisti, ki so še danes proti revoluciji.

Ta sklep, da so Kristusa začeli imenovati prvega sovražnika delavskega razreda, je res najboljši dokaz, da se boljševiški bes ne ustavi niti pred Najsvetejšim imenom. O svojem sklepu so boljševiki poročali takoj tudi svojim »prijateljem v sovjetski Španiji«.

„Ker so posekali moja drevesa . . ."

Na nekem francoskem vojaškem pokopališču, katerega oskrbuje neki vojni pohabljenec, so posekali vitke topole, ki so zasenčavali in krasili počivališče padlih vojakov. Čuvarja grobov, ki je imel poleg pokopališča majhno kočico, je to tako užalostilo, da se ni dal več potolažiti. Žalosten in zamišljen je taval okoli, dokler se ni nekega dne ustrelil. Žena je preplašena pritekla in slišala še zadnje besede: »Ker so posekali moja drevesa . .«

Obnovljene stare navade

Še manj kot pred 100 leti so zaznamovali zločince kakor tatove, vojne ubežnike itd. z razbeljenim železom. Vtisnili so jim neizbrisen pečat na čelo ali lice, pri čemer je zločinec dvakrat trpel: najprej bolečine, potem pa še neprestano sramoto. Nova odredba, katero so menda vpeljali v Romuniji, pa jim bo prihranila vsaj bolečine. Sklenili so namreč vsem tatovom, ki jih bodo dvakrat zasačili pri tatvini, namazati ušesa in roke z neodstranljivo škrlatno rdečo barvo.

Najhitrejši plavač na svetu Madžar Csik, ki zdaj študira v Berlinu.

Čudne prisege

Po evropskih državah prisegamo na sodniji na križ in na sv. pismo. V afriški pokrajini Kenija pa prinese priča na sodnijo psa, ga vgrizne in reče: »Kakor jaz ogriznem tega psa, naj tudi mene pes vgrizne, če ne govorim resnice.« — Malajci prineso žabo, kuščarja ali kaj podobnega in mu odtrgajo ude, češ, naj se tudi priči potrgajo udje, če laže. Kitajci pa razbijejo porcelanaste skodelice, kar pomeni, kako naj se razbije in uniči lažnjiva priča.

Ameriška iznajdba je »intoksikometer« ali mera, ki nezmotljivo pokaže, če je kdo pijan. Osumljenec mora napihniti majhen balonček, nakar spuste tako ujeto sapo v posebno tekočino, ki dobi modro barvo, če se je »grešnik« res kaj pregrešil.

*

Obleko iz stekla nosi dunajska filmska igralka Luli Deste. Za obleko so porabili 3 km finih nitk iz upognjenega stekla v treh barvah. — Kje smo še aliže!!

*

»Zakaj se pa tako kislo držiš?«

»Zaradi svojega novega klobuka. Kadarkoli se zasmejem, mi klobuk pade z glave.«

Vitez najnovejše dobe — kanadski hockeyski vratar Coulter na preži.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 5. febr.: 12 Plošča za ploščo, pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Plošča za ploščo, pisana zmes, godba vesela in pesmice vmes — 14 Napovedi — 17 Za delopust, igra Radijski orkester — 17.40 Priroda in rasa v zgodovini (prof. Janko Orožen) — 18 Fantje na vasi — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Pregled sporeda — 20 O zunanji politiki (g. urednik dr Alojzij Kuhar) — 20.30 II. večer mnzi-komedijantov — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna (igra Radijski orkester).

Drugi programi

Sobota, 5. febr.: Belgrad: 20 Balalajke, 20.30 Nar. pesmi, 21 Veliki orkester, 22.20 Nar. pesmi, 22.45 Plesna gl. — *Zagreb:* 20 Koralni konc., 20.30 Zabavni konc., 21.30 Mandolinski kvartet, 22.20 Plesna gl. — *Dunaj:* 19.10 O filmu, 19.30 Sandanerjeva opereta »Pesem iz Nizze«, 21.35 Violina, 22.20 Plesna gl. — *Budimpešta:* 19.55 gra, 21.30 Cig. ork., 22.05 Plesna gl., 23.05 Cig. ork., 23.35 Madžarska glasba — *Rim-Bari:* 17.15 Plesna gl., 21 Wagnerjeva opera »Somrak bogov« — *Praga:* 19.20 Plesna gl., 20.30 Jazz — *Varšava:* 20 Nar. gl., 21 Plesna gl. — *Sofija:* 20.45 Klavir, 21.15 Simf. gl., 22 Operni konc., 22.40 Lahka in plesna gl., 23.20 Komorni ork. — *Berlin:* 20 Vojaška godba — *Lipsko:* 19.10 Zabavna in plesna gl. — *Stuttgart:* 20.4 Leoncavallova opera »Bajazzo« — *Strasbourg:* 21.30 Sinf. koncert.

Mark Twain:

Kraljevič in siromak

13.

Ko je Hendon nekoč nekam odšel, je Edward sam zapustil gostilno. Tedaj pa ga je zgrabil John Canty, ki je mislil, da je ujel svojega sina Toma. Pričel ga je pretepati, toda v tem je po naključju prišel tja tudi redovnik Andrew. Stari pijanec Canty pa se je toliko razjezil, da je v pobesnelosti ubil starega redovnika.

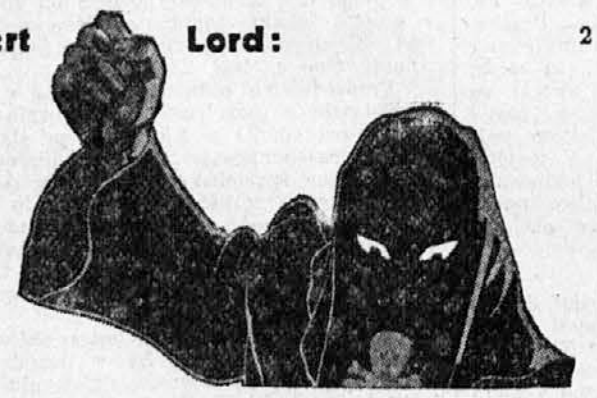

Robert Lord: 2

Pod črno krinko

Postave v sivih oblekah so pozabile, da so pred več stoletji njihovi predniki stikali po neizmernih gozdovih in pustinjah divjega Zahoda, da bi si poiskali zemlje in njenega bogastva v najrazličnejši obliki. Pozabili so ti ljudje na to in se z velikim upanjem, ki jim je sijalo iz oči, oprijeli svojih strojev, zavrteli električna prekinjala, odvili pipice in dali duška pari, ki se je preveč stisnila v jeklenih ceveh. Zavihteli so orjaško silo v delo . . .

Glušeča pesem strojev se je zlila v veličastni spev dela. Odpirala so se vrata pri pečeh v topilnicah in sikajoči razbeljen svinec, ki se je zasvetil zdaj sinje, zdaj belo, je leno curljal po žlebovih v kalupe. Delavci so imeli na očeh sinje naočnike, da jim ne bi izpila oči sikajoča kovina. Velikanska kladiva so se dvigala na majhen mig z roko in udarjala s silo tisočev ton . . . S točnimi, dobro preračunanimi gibi so delavci vodili stroje. Stroji so včasih kar zbesneli, toliko hitrosti so njihovim kolesom dovolili ljudje poleg njih. Nadzorniki v sinjih plaščih so se sprehajali med vrstami strojev in delavcev. Vse je bobnelo in odzvenevalo v ušesih. Še streha nad stekleno in železno dvorano se je zdelo, kakor da je zadovoljna z delom. Iz visokih dimnikov se je dvigal gost dim in se boril z brnenjem letala, ki je plavalo dva tisoč metrov visoko.

V ravnateljstvu je še dokaj lepa tajnica dajala jutranje poročilo gospodu ravnatelju, ki je kakor svoji ženi za strah silovito žvečil gumi vse od ranega jutra sem. Tam v zadnjem koncu dvorišča pa je stari Harison v majhni sobici nočnega čuvaja sezuval čevlje, jih vrgel v kot, se zavalil čez posteljo ter kakor v sozvočju s tovarniškimi sirenami začel smrčati. Za hišo sta se kavsala po praznem krožniku dva zaostala piščanca, ki ju je s pravo materinsko ljubeznijo skušala ohraniti pri življenju dobra gospodična Harisonova, hčerka farmerja iz Arizone . . .

V veličastnem obratu »Hendon-Works« je bilo vse O. K.*

II.

Prijatelja.

Dve močni roki sta ravnali velik jeklen sveder. Dvoje napetih oči je pozorno motrilo delo stroja. Možgani v sklonjeni glavi so delovali z vso silo. Te roke, te oči in ti možgani so bili Frankovi . . .

Frank Taylor je bil star trideset let. Bil je krepek, odločen in razumen človek. Včasih je bil nekam mrk in nerazpoložen, čeprav je bil sicer dobričina. Precej rad se je tudi rinil v ospredje in je bil za to tudi upravičen. Bil je lastnik starega avtomobila in hišice z vrtom v predmestju (plačeval jo je v daljših obrokih). Bil je stalen in dober delavec pri »Hendon-Worksu«. Imel je precej upanja, da postane nadzornik. Njegova žena je bila mlada, sin pa star devet let. — To je bil Frank Taylor.

Njegove mišice so drhtele od tresenja stroja, ki je bilo kar neprijetno. Njegov zbesneli jekleni sveder je naredil grobo luknjo na velikem nosilniku za most. In ko je bila narejena ena luknja, je bilo treba zavrtati drugo . . . Vsak dan isti opravek, ure in ure dolgo, dneve, mesece in leta . . . Držaj svedra je postal za Franka del njega samega. Ta stroj je pel svojo predirno, pa enolično pesem uro za uro. Frank mu je dajal pogon, vsak najmanjši obrat je bil narejen po njegovi volji . . .

* O. K. = po izgovarjavi pisana okrajšava besed all correct = vse v redu. Izraz, ki ga za pritrjevanje rabijo Amerikanci ob vsaki priliki.

Frankov stroj je stal na betonski podlagi v vrsti drugih, čisto podobnih strojev v veliki dvorani. Glas strojev je prevpil veseli vzklik:

»Halo . . . Frank! . . . Dobro jutro!«

»Halo, Ed!« je vrnil pozdrav Frank, ne da bi bil obrnil svoj pogled od stroja, kajti ravnokar je končaval del svojega posla in je moral posvečati opravilu največjo pazljivost . . .

Kovinski glasovi niso nič kaj prijazno trgali človeških glasov. In oni drugi se ni dal kar tako prevpiti od strojev.

»Billings je nocoj spet malo dlje potegnil . . .« se je znova oglasil pri sosednjem stroju moški v sivem površniku z dvema velikima črkama na prsnem žepu: ED.

»Naj, če ima veselje,« je zavpil Frank sosedu.

Ravno je dovršil del svojega posla. Vesel je dvignil glavo in se nasmehnil tovarišu pri sosednjem stroju.

Fran Taylor in Ed Jackson sta bila dobra prijatelja. Poznala sta se že dolgo časa. Še dlje pa sta delala skupaj pri »Hendon-Worksu«. Na Frankov nagovor se je Ed Jakson preselil k Frankovemu sosedu Mikeju Groganu, ki je bil tudi delavec pri »Hendon-Worksu«. Skupaj sta zvečer hodila domov in sta se prav po tovariško razumela. Ed še ni bil poročen. Drugače je bil visok fant, naravnost hrust, vedno veder in nasmejan. Videti je bilo na njem, da ga življenje in delo veselita.

Frank je za trenutek stopil k Edovemu stroju. Nalahko je potresel Eda za ramo in ga vprašal:

»Kako ti je, Ed?«

»Uh, zdi se mi, kakor da se mi sveder zavija v glavo,« je odgovoril Ed, pri tem pa se skoraj na glas zasmejal.

»Se ti bo vsaj malo izkadilo pivo, ki si ga snoči popil . . . Skoraj se mi ne zdi verjetno, da bi bil Billings sam pil . . . !«

»Pa se menda vendar ne pripravljaš za lemenat?« se je pošalil Ed in navihano poškilil na Franka.

»Imam dosti drugega posla, Ed!«

Frank je spet šel k svojemu stroju, pritisnil na vzvod in sveder se je spet hlastno zarinil v svojega sovražnika — mehko železo . . .

Delo je trajalo neprenehoma nekaj ur. Nadzorniki so se marljivo sprehajali med stroji. Prijateljsko, pa spet strogo so govorili delavcem svoje pripombe. Vse je bilo v polnem teku.

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 Din, za inozemstvo 25 Din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 4001 do 4005. Uprava: Kopitarjeva ulica 6. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.